

foto Janny Resoort

De rietsnijder als natuurbeheerder

Cursus brengt betrokkenen dicht bij elkaar

— Geert van Duinhoven (redactie)

Vraag een rietsnijder of hij iets weet van de natuur, en je krijgt prachtige verhalen. Over de kleine karekieten, otters die aan het spelen waren, jonge vossen die net het nest uitkwamen. En natuurlijk over de stilte en de rust. Slechts verstoord door het gezang van een paartje blauwborsten. Als je immers een paar maanden per jaar, dag in dag uit in het riet bezig bent, ervaar je de natuur van heel dichtbij. Ondanks hun praktische kennis doen veel van deze rietsnijders mee aan de cursus natuurbeheer. Voor heel even gaan ze de schoolbanken in voor de theorie, maar vooral trekken ze samen met docent Janny Resoort het veld in om nog meer van de natuur en natuurbeheer te leren.

> In het verleden stonden de rietsnijders en de natuurbeheerders nog wel eens tegenover elkaar. De eersten wilden uiteraard zoveel mogelijk riet snijden, de tweede groep wilde zo veel mogelijk natuur realiseren. En dat botste soms. Maar de laatste jaren is steeds duidelijker dat beide groepen elkaar nodig hebben en goed met elkaar op kunnen trekken. Dat heeft eigenlijk alles te maken met het natuurlijke proces dat zich in de Wieden en Weerribben afspeelt. De deelnemers aan de cursus natuurbeheer voor rietsnijders krijgen te horen hoe dat zit.

Ontwikkeling in de natuur

Janny Resoort is degene die de rietsnijders bij-schoolt in het natuurbeheer. “Rietsnijders hebben hart voor hun vak en weten daar echt alles van. Zij komen vooral in het winterseizoen in het riet. Ik neem ze nu eens in het voorjaar mee naar buiten en dan ziet het er echt heel anders uit: andere planten, andere diersoorten. Dat is al interessant, maar ook heel belangrijk is dat ik ze kan laten zien dat het riet zich ontwikkelt tot heel bijzondere typen natuur zoals de veenmosrietlanden en trilvenen en kan uitleggen welk beheer deze nodig hebben.” Rietland is namelijk ‘slechts’ een stadium in de ontwikkeling van open water naar uiteindelijk een moerasbos. Riet komt op in open water en als het zich goed en wel heeft gevestigd, ontstaat er een bodem. Langzaam maar zeker ontstaan er vervolgens trilvenen, veenmosrietlanden, moerasheide of blauwgraslanden. Dit zijn allemaal natuurtypen die in Nederland heel bijzonder zijn.

Galigaan achter het huis

Belangrijk onderdeel van de cursus is dat de rietsnijders in hun eigen velden bekijken in welk stadium de vegetatie zich bevindt. Resoort: “Zit er al veenmos? Komt er moerasheide voor? Staan er orchideeën? Dat is een heel andere manier van kijken naar het rietland.” Bertus Slot volgde in 2013 als jongste rietsnijders de cursus. Een waardevolle investering voor zijn bedrijf, noemt hij het. Niet dat hij veel nieuwe planten en dieren heeft leren kennen, maar hij begrijpt nu het goed wat het standpunt van Natuurmonumenten over rietlandbeheer is. “Ik snap waarom het zogenaamde zomermaaien belangrijk is voor Natuurmonumenten. Het is ook in ons belang dat we dat goed doen en we er samen voor zorgen om de natuur hier in De Weerribben en De Wieden in stand houden en verder ontwikkelen. Het maakt het een stuk gemakkelijker om met elkaar te overleggen. En ik weet nu hoe het zit met de verschillende planten. Bij ons staat galigaan achter het huis. We wisten wel dat die daar stond, maar nu weten we ook wat dat betekent en welk type beheer daar bij past.” Ook Egbert Wolter ter Meer, rietsnijder uit St Jans klooster heeft zo’n cursus gedaan. In de praktijk betekent het onder meer dat hij, om vogels een schuilplaats te gunnen, niet meer al het riet wegmaait. Daarnaast maait hij om de waterzuring heen, want de met uitsterven bedreigde grote vuurvliedert legt hier haar eitjes op. Waterriet is belangrijk voor de purperreiger: als ze haar nest in het water kan maken, kan de vos haar moeilijker aanvallen. Oud riet laten staan is ook belangrijk om luwte te creëren in

het gebied. Vlinders en libellen profiteren daar bijvoorbeeld van. Natuurlijk rietlandbeheer betekent minder rietproductie, maar riettelers worden daar financieel voor gecompenseerd. Ter Meer: ‘Sinds er natuurlijk rietland beheer wordt bedreven is de natuur er erg op vooruit gegaan. Vooral voor planten is de Weerribben een uniek gebied. Er komen ook bijzondere moerasvogels voor. Zij hebben roofvogels als vijand, dus riet is voor hen een belangrijke schuilplaats.’

Janny Resoort: “Bij het begin van de cursus valt nog vaak de term ‘zomermaaien’. Voor een rietsnijder is maaien in de zomer heel onnatuurlijk, want dit zomerriet kun je nergens voor gebruiken. Productieriet snijdt je natuurlijk in de winter. Ik vind de cursus geslaagd als de mensen na afloop het niet meer hebben over zomermaaien maar over het maaien van veenmosrietlanden. Want dan is het voor iedereen duidelijk dat ze niet meer bezig zijn met het oogsten van riet, maar met het beheren van waardevolle natuur.”

Rietimpuls

De rietimpuls is een samenwerking tussen Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provincie Overijssel, gemeente Steenwijkerland, waterschap Reest en Wieden en de rietteeltsector. In de rietimpuls is gestreefd om zowel de rietteelt als de natuurdoelen in het kader van Natura2000 duurzaam in stand te houden. Een van de belangrijke wijzigingen die tijdens de rietimpuls is ingezet, is de verdere omschakeling van het wintermaai-beheer naar een zomermaai-beheer. Voor de natuur levert dit

foto Janny Resoort

grote winst op. Voor de rietsnijders kan dit alleen uit als er voldoende subsidie voor beschikbaar is omdat zomermaaien geen verkoopbaar of bruikbaar product oplevert. De rietimpuls zorgde gedurende enkele jaren voor een aanvullend inkomen voor de rietsnijders. Met ingang van 2014 betalen de provincies via hun eigen regelingen voor natuurbeheer het beheer van de rietlanden. Dit is de SNL regeling

Van winter naar zomer

Natuurmonumenten wil dat alle pachters van rietland de cursus volgen, vertelt Bea Claessens, beheerder van de Wieden. "We hebben als natuurorganisatie en rietsnijders samen al mooie stappen gezet de afgelopen tijd. Er zijn specifieke rietlanden aangewezen als gebieden waar we natuurdoelen hebben waar het maaien van riet in de winter niet meer bij past. Er hoort juist bij dat die gebieden in de zomer gemaaid moeten worden. Doordat de rietsnijders deze

veenmosrietlanden maaien, zal de waardevolle natuur in stand blijven. Tegelijkertijd halen de rietsnijders hier ook nog een inkomen uit, omdat hun werk als natuurbeheerder vergoed wordt uit een natuurregeling. We zijn de afgelopen jaren gezamenlijk opgetrokken en via deze cursus blijven we ook met elkaar in gesprek."

redactie@vakblabnl.nl

Cursussen

Afgelopen jaren hebben 45 personen een cursus gevolgd voor het certificaat Erkend Natuurbeheerder en afgelopen 2 jaren zijn er 120 pachters van NM en SBB uit de W-W op cursus geweest voor de korte cursus Natuurbeheer. In 2014, het laatste jaar dat ze deze cursus krijgen aangeboden is er nog plaats voor 50 pachters. Janny Resoort is 1e graads praktijkdocente Natuurbeheer en eigenaar van onderwijsbureau OntwikkelingGroeneCompetenties.nl

foto Janny Resoort

